

Správa z medzinárodnej vedeckej konferencie „Výskum Slovákov v Maďarsku v interdisciplinárnom kontexte“, Békešská Čaba, Maďarsko, 13. – 14. februára 2020

Konferencia s názvom *Výskum Slovákov v Maďarsku v interdisciplinárnom kontexte* sa konala pri príležitosti dvoch veľmi dôležitých jubileí. Prvým bolo životné jubileum prof. PhDr. Anny Divičanovej, CSc. a druhým 30. výročie založenia Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku (ďalej VÚSM). Slávnostný nádych konferencie bol prítomný od jej začiatku, keď sa jubilantke, jubilujúcemu VÚSM a účastníkom konferencie prihovorili postupne Dr. Tünde Tušková, PhD., riaditeľka VÚSM a vedúca Katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Segedínskej univerzity, zástupca mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca SR v Maďarsku Ing. Robert Maxián, predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Dr. Ján Varšo, Alžbeta Hollerová Račková predsedníčka Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku a viceprimátor mesta Békešská Čaba. Po plenárnej prednáške Dr. Tünde Tuškovej, vernisáži výstavy 30. ročný VÚSM a slávnostnej recepcii sa začalo rokovanie prvého dňa rozdelené do dvoch sekcií.

Rokovanie začalo prvým blokom v dvoch sekciách, kde vystúpili dôležité osobnosti výskumu Slovákov v Maďarsku ako napríklad prof. Ján Botík, prof. Jozef Chrastina či doc. Magdaléna Paríková. Druhý blok začal zaujímavou prednáškou Mgr. Dany Hučkovej, CSc. *Ludovýchovné aktivity Jána Pravdolúba Bellu*, kde sa venovala jednej z osobností dolnozemskej Slovákov, ktorého prioritou, ako podotkla autorka, bola osvetová činnosť medzi slovenským ľudom. Tému s názvom *Vnímaný status učiteľa slovenského jazyka na národnostných školách a pracovná spokojnosť: sonda do údajov z empirického výskumu* predstavil prof. PhDr. Jozef Výrost, DrSc. Akým spôsobom funguje spolupráca žiakov, učiteľov a rodičov na slovenských školách v Maďarsku vysvetlila kolegyňa pred-referujúceho Mgr. Mária Ďurková, PhD. v referáte: „*Interakcia pedagóg – žiak – rodič na slovenských školách v Maďarsku*“. Doc. Paedr. PhDr. Marcel Lincényi, PhD. vystúpil s témou - *Výučba občianskej výchovy u Slovákov v Maďarsku na príklade slovenského gymnázia a základnej školy v Békešskej Čabe*, ktorá je podľa slov referujúceho parciálnou časťou širšieho výskumu realizovaného v rámci projektu KEGA. Dr. Anna Istvánová, PhD. a Dr. Eva Horváthová-Farkašová, PhD. priblížili vo svojich príspevkoch výuku slovenského jazyka na rôznych stupňoch vzdelávania národnostného školstva (od materskej po vysokú školu).

Konferencia pokračovala v piatok znova v dvoch sekciách, ktoré možno rozdeliť na „historickú“ a „jazykovednú“. Pod vedením bývalej riaditeľky VÚSM Dr. Anny Kováčovej, ktorá sa ujala nie len moderovania, ale i prvým vystúpením prednášania s témou „*Pešť stojí za reč.*“ *Priestorové a personálne atribúty hlavného mesta Uhorska*. V príspevku zhodnotila miesto Pešti a Budína v cestopisoch z 19. storočia, aj napríklad slávnej Boženy Nemcovej, či Angličana Johna Pageta. Druhým príspevkom s názvom „*Veľké dejiny a malé ľudské príbehy – Slováci v Maďarsku a Maďari na Slovensku v povojnových dejinách*“ obohatil účastníkov konferencie prof. Paedr. Štefan Šutaj, DrSc. Jeho referát ukázkovo prepojal tzv. „veľké a malé dejiny“, keďže poukázal na doposiaľ neprebádanú súčasť výmeny obyvateľstva medzi Českolovenskom a Maďarskom – sociálne dejiny výmeny. Doc. PhDr. Ľuboš Kačírek, PhD. poukázal referátom *Slováci v Maďarsku na stránkach slovenskej tlače v kontexte výmeny obyvateľstva v rokoch 1946 – 1947* na obraz výmeny na stránkach dobovej tlače, pričom

konfrontoval jej výpovednú hodnotu s vtedajším vedeckým poznaním slovenskej a parciálne aj maďarskej historiografie. Etapy propagandy výmeny obyvateľstva a využitie metód CDA (Critical discourse analysis) v skúmanej problematike predstavili v spoločnom príspevku Mgr. Lucia Heldáková, PhD. a Mgr. Maroš Melichárek, PhD. Na záver konferencie predstavili osobné dejiny vybraných osobností dolnozemsých Slovákov Dr. József Demmel, PhD. a Mgr. Kristína Szudová.

Konferencia prebiehala vo veľmi príjemnej a žičlivej atmosfére umocnenej slávnostnými jubileami a „geniom loci“ skoro jarnej Békešskej Čaby. Pre všetkých zúčastnených bola veľkým obohatením a prínosom.

Mgr. Lucia Heldáková PhD., Katedra aplikovanej etiky
Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Košice, lucia.heldakova@upjs.sk
Mgr. Maroš Melichárek, PhD., Katedra histórie,
Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Košice, maros.melicharek@upjs.sk